Методологија

истраживачког рада

-предавање 2-

др Ана Калушевић, професор струковних студија

Наставне јединице

- Увод и значај стручних и научних радова, њихове главне карактеристике.
- **Етапе истраживачког рада, избор области и теме истраживања. Структура рада, предмет рада, истраживачко питање, циљ рада, хипотезе**
- Врсте и карактеристике стручних и научних радова, статичка и динамичка природа науке, методологија и методе, подела метода, квантитативно и квалитативно истраживање, критеријуми за избор истраживачких питања.
- Компаративна метода, статистичка метода, емпиријска метода, студиа случаја
- Анализа и синтеза, метода апстракције, конкретизације, генерализације, доказивања, дескрипције, класификације, компилације.
- Стратегија сакупљања података Принципи састављања анкете, врсте и критеријуми избора питања у анкети
- Планирање и извођење експеримената, анализа и обрада података,
- Прикупљање литературе и израда библиографије
- Приказивање резултата, презентација резултата, табеле и илустрације
- Стилска обрада текста, научно изражавање
- Научна и стручна етика и критика
- Провера стечених знања и вештина

Данашње предавање

- **Етапе истраживачког рада**
- **Избор области и теме истраживања**
- **Структура рада**
- **Предмет рада**
- **Циљ рада**
- **Истраживачка питања**
- **Хипотезе**

Циљ предавања

- Упознавање са свим етапама у истраживачком раду и детаљнија анализа сваке од етапа/фаза
- Самосталност при дефинисању предмета рада, циљ(ев)а, хипотеза
- Овладавање вештином правилног структуирања истраживачких радова

Истраживачки рад
(подсетник са претходног часа)

- ✓ **одабир теме истраживања**
- ✓ **технички захтеви** (прописани од стране организатора, институције, часописа...)
- ✓ **претраживање литературе** стручне и научне литературе
- ✓ **методологија истраживања**
- ✓ **приказивање резултата**
- ✓ цитирање коришћених извора
- ✓ **презентација** резултата истраживања / одбрана рада

Етапе/фазе истраживачког рада

Фазе истраживачког рада у ширем смислу обухватају:

- Идеје за решавање научног/стручног проблема;

- Опште упознавање у науци и пракси о проблему ;
- План рада за решавање проблема;
- Примена стручне и научне литературе о конкретном проблему ;
- Критичка анализа библиографских података ;
- Избор радне хипотезе ;
- Обрада плана и програма рада
- Доказивање радне хипотезе (проучавање литературе, експеримент)
- Тумачење резултата
- Доношење закључака
- Публиковање резултата

ДЕФИНИСАЊЕ ТЕМЕ И СТРУКТУРЕ ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

Етапе/фазе истраживачког рада

Фазе истраживачког рада

- дефинисање проблема,
- формулисање хипотезе ,
- планирање истраживања и набавка литературе,
- експериментални/практични рад,
- анализа резултата,
- закључивање и
- писање рада.

Истраживачка целина

1. постављање научног проблема,
2. формулисање хипотезе,
3. провера хипотезе и
4. потврђивање или верификација хипотезе

Етапе/фазе истраживачког рада

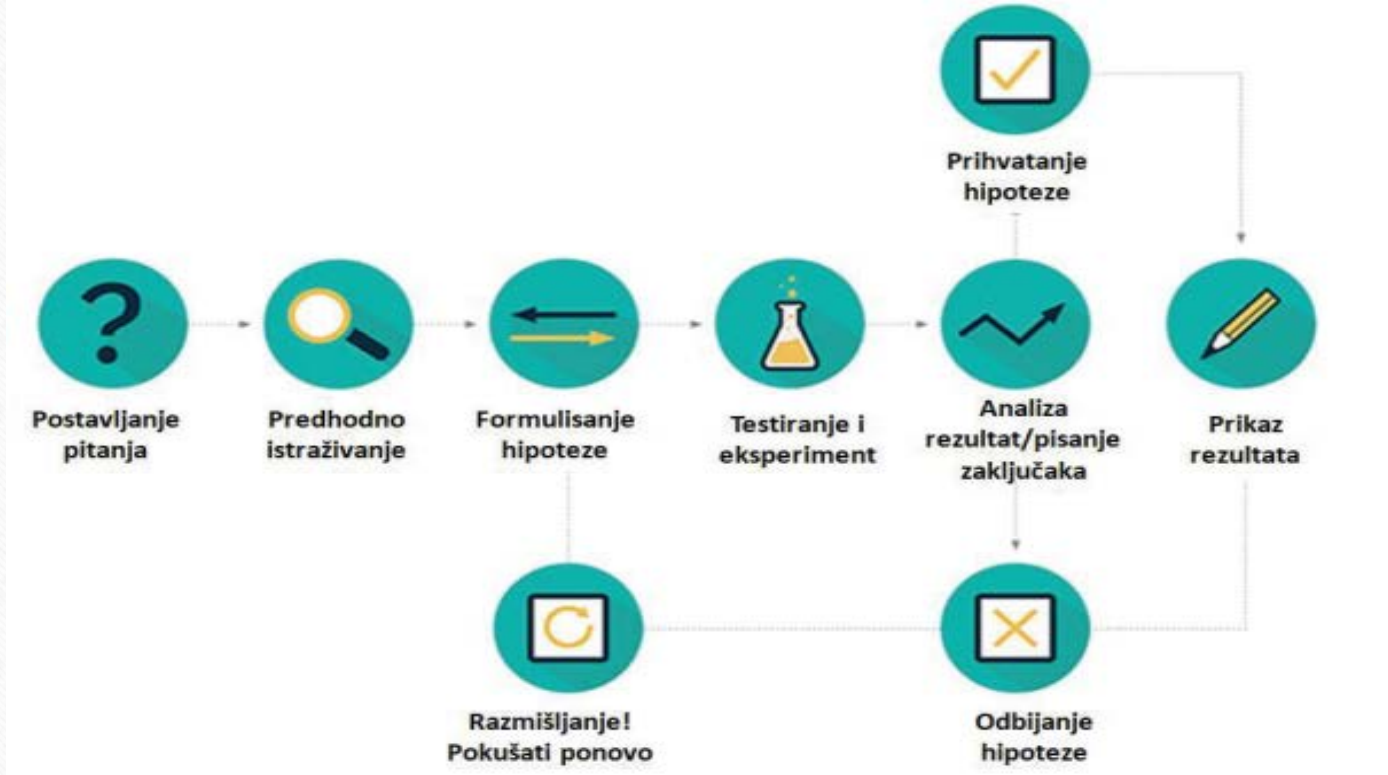

Belić, B., & Cincović, M. (2020). Metode naučnog rada. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu

Пут од проблема до предмета истраживања

- *Тема истраживања* Лоши резултати студената у струковним школама
- *Истраживачки проблем* Лоши резултати студената из маргинализованих друштвених група
- *Сврха истраживања* Утврђивање чинилаца који утичу на лош успех студената из маргинализованих група
- *Истраживачко питање* Да ли нефункционалне породице утичу на лош успех студената из маргинализованих група?

Пут од проблема до предмета истраживања
-ваши примери-

- *Тема истраживања*
- *Истраживачки проблем*
- *Сврха истраживања*
- *Истраживачко питање*

Предмет рада

- Предмет истраживања најконкретније изражава сам наслов истраживачког рада или пројекта.

Пример - ако наслов истраживачког пројекта гласи *Улога задовољства комуникације у јачању организационе посвећености запослених*, онда је то и предмет истраживања. Предмет истраживања се у овом случају односи на обе појаве које се истражују, а то су „задовољство комуникацијом" и „организациона посвећеност запослених" и на њихове међусобне везе и односе.

На основу описаног примера лако се уочава да предмет истраживања одређују два почетна елемента, то јест: (1) појаве чија се повезаност истражује и (2) природа везе која се између њих успоставља (Лукић, 1989).

Lukić, R., Metodologija društvenih nauka, Savremena administracija, Beograd, 1989

Предмет рада *vs.* циљ рада

- У емпиријским истраживањима обично се ставља знак једнакости између циља и проблема, односно предмета истраживања.
- **не би требало поистоветити предмет с циљем истраживања.**
- Предмет представља одговор на питање „шта”, а циљ на питање „зашто”.
- Циљеви се деле на опште и посебне.

Предмети и циљеви ваших радова

- Примери

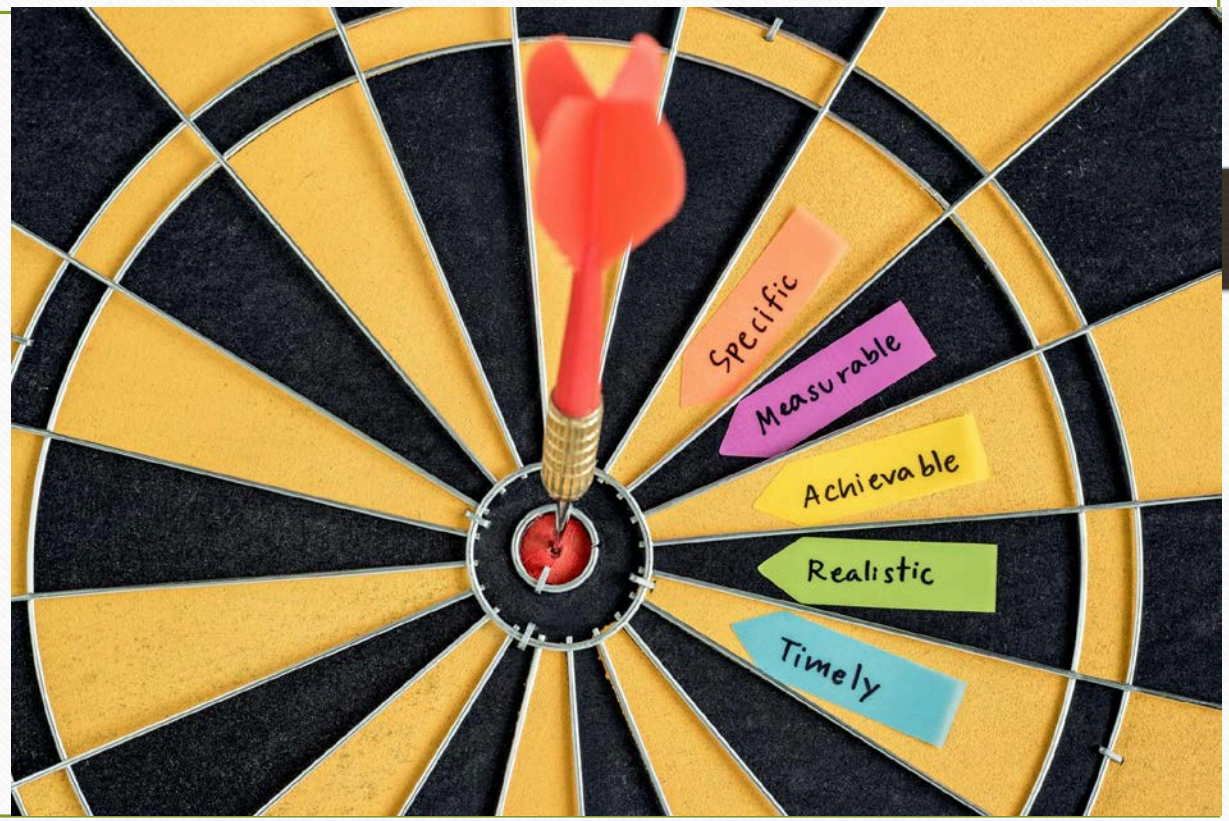

Хипотеза

у ужем смислу ...

- „подразумевају се искази у научној замисли пројекта истраживања којима се усмерава истраживање ка решењу проблема, успоставља веза између апстрактно датог предмета и циља истраживања, указује на противречности и могуће отклањање празнина у научном сазнању, као и на развој нових метода, техника и инструмената" (Сакан, 2005: 47).
- „смисаон, информативан и сиснтетички исказ којим се даје замишљени, могући, добро образложен, значајан и проверљив одговор на постављено питање којим је изражен научни проблем" (Ристић, 2006:123).

у ширем смислу ...

- „теорија која није у потпуности доказана, елементи теорије, ставови, претпоставке, тврдње, генерализације и сви други искази за које се претпоставља да су истинити, али ту истинитост треба верификовати (Сакан, 2005)

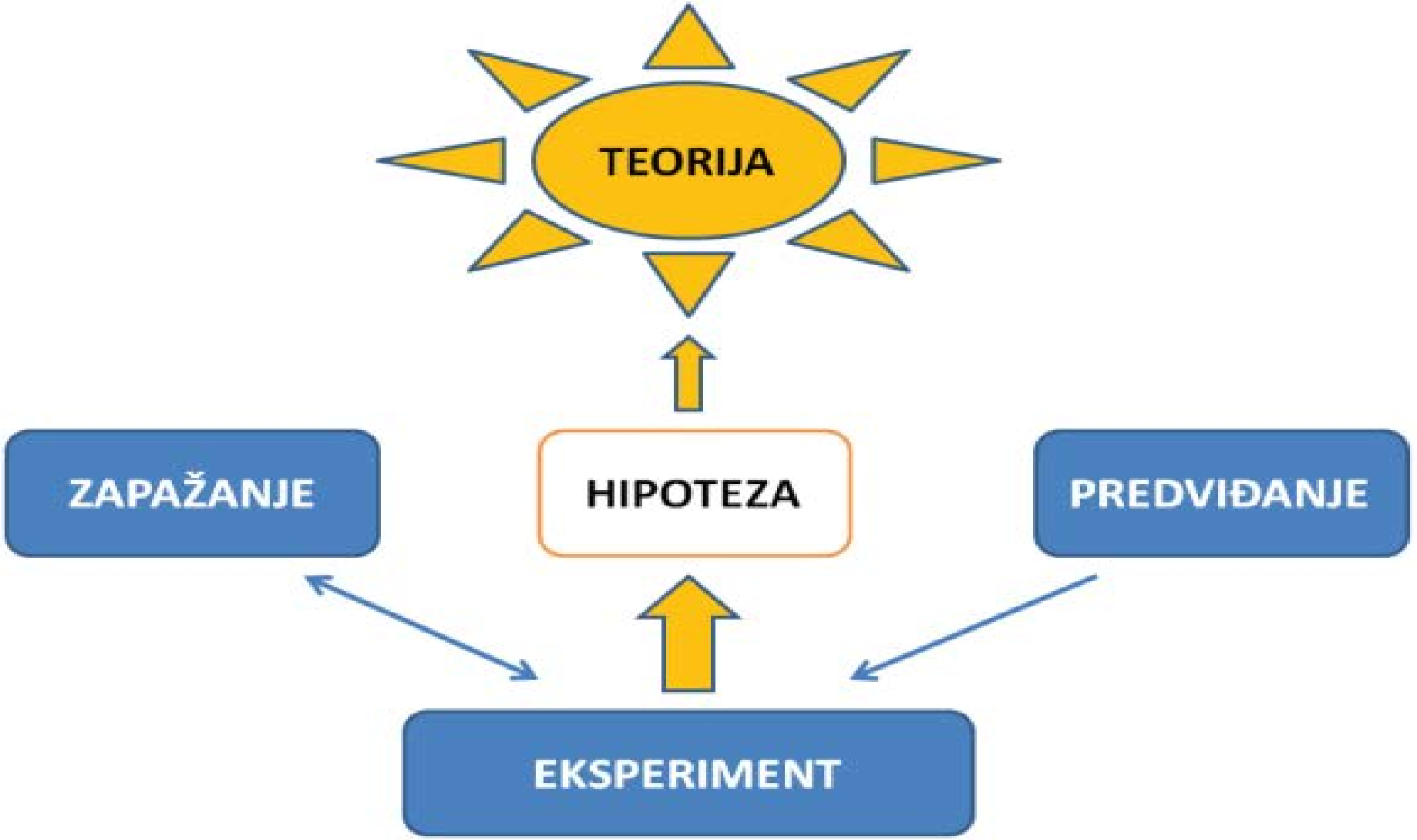

Belić, B., & Cincović, M. (2020). Metode naučnog rada. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu

Хипотеза

- хипотезе су неизоставно присутне у сваком истраживању
- истраживање мора ићи са „*било којом хипотезом, али се не може без хипотеза, јер се онда не зна шта се хоће и шта се тражи*”
- у одсуству хипотеза истраживање не би имало своју усмереност
- хипотезе омогућавају „везу између постојећих теорија и истраживања окренутог стицању нових сазнања”

Дефиниције хипотеза

- Хипотеза (претпоставка) је специфично предвиђање, које у конкретном случају описује шта истраживач очекује да ће се догодити на крају истраживања.
- Хипотеза је идеја, став или претпоставка за решење неког проблема, пробно решење пробни одговор, став за, који не постоји објективан доказ;
- Хипотеза је став који предвиђа постојање непроменљиве повезаности или сталног односа између познатих (постојећих) и претпостављених (хипотетичких) чињеница
- Хипотеза је став којим се претпоставља да постоји одређена веза међу својствима, која описују истраживану појаву и својствима која су карактеристична за друге појаве, које би могле да буду њени узроци или последице;
- Хипотеза је став за који у почетку не постоји објективан доказ, али за који се предвиђа постојање одређеног односа између познатих (постојећих) и претпостављених (хипотетичких чињеница).

Правила дефинисања хипотезе

1. Хипотеза мора да има **логичку претпоставку**;
2. Хипотеза мора да се **односи на предмет истраживања**;
3. Хипотеза мора бити **кратко, јасно и конкретно дефинисана**;
4. Хипотеза се мора **теоријски и практично проверити**
5. Хипотеза треба да буде **базирана на научној теорији оног подручја или поља на које се односи**.

Формулисање **опште, посебне и појединачне** хипотезе

пример

- у општој хипотези: *Сиромаштво расте са растом економских неједнакости у друштву*, реч је о сиромаштву као општој друштвеној појави и социјалном проблему.
- У посебној хипотези: *У условима растућих економских неједнакости сиромаштво посебно расте међу градским становништвом*, сиромаштво се везује за један посебан део популације.
- у појединачној хипотези: *У условима раста економских неједнакости сиромаштво највише погађа некадашње фабричке раднике*, претпоставке о везама између сиромаштва и растућих економских неједнакости своде се на један друштвени сегмент популације.

Vuković, M. & Štrbac, N. (2019). Metodologija naučnih istraživanja. Univerzitet u Beogradu, Tehnički fakultet u Boru

Формулисање опште, посебне и појединачне хипотезе

Ваши примери?

- у општој хипотези:
- у посебној хипотези:
- у појединачној хипотези:

Литература

- Белић, Б., Цинцовић, М. (2020). *Методе научног рада,* Нови Сад: Пољопривредни факултет
- Вуковић, М., Штрбац, Н. (2019). *Методологија научних истраживања*, Бор: Технички факултет
- Шушњић, Ђ. (2015). *Методологија*, Београд: Чигоја

Уместо закључка

- Ваша питања,

  дилеме,

  утисци,

  недоумице,

  очекивања...